

Wijk van de toekomst

Expositie / 4 vensters

PROVINCIE ■ UTRECHT

UTRECHT**LAB**

DESIGN
INNOVATION
GROUP

Wijk van de toekomst

Expositie / 4 vensters

PROVINCIE ■ UTRECHT

UTRECHT**LAB**

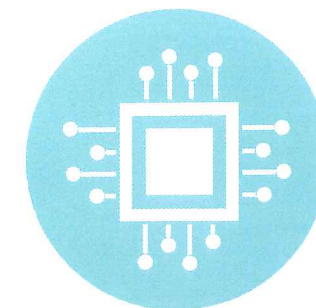
DESIGN
INNOVATION
GROUP

Slimme wijk

Welkom in deze slimme wijk. Alles is hier perfect geregeld. De huizen zijn aangesloten op het centrale warmtenet en zijn allemaal voorzien van zonnepanelen. De productie en het verbruik van energie worden constant gemonitord. Slimme meters en sensoren zorgen er automatisch voor dat er nooit meer energie wordt gebruikt dan nodig is. Marktpartijen regelen dit met de bewoners via een slim en veilig datasysteem. De woningen zijn onderdeel van een adaptief energiesysteem. Ligt een aantal daken gunstig ten opzichte van de zon, dan wordt de energie doorgegeven aan woningen die minder gunstig liggen. Hierdoor wekken de bewoners samen grotendeels hun eigen elektriciteit op. De parktunnel is na een forse regenbui soms in gebruik als waterbuffer. Bewoners krijgen dan automatisch een signaal dat ze er niet doorheen kunnen. Wat mensen opvalt is dat er hier geen auto's zijn. Dat betekent niet dat de bewoners geen auto's hebben. Maar ze staan allemaal 'buiten beeld' op een centraal punt aan de rand van de wijk. Iedereen kan gebruik maken van de gratis buurtshuttle, die wordt betaald vanuit de opbrengsten van de wijkdata. De kids gaan er zelfstandig mee naar hun clubjes. Als ouder kun je op afstand toezicht houden. En juichen als ze een doelpunt maken. Bijna alle bewoners kiezen voor het gemak van automatisch voorraadbeheer. Grote boodschappen worden aan de deur afgeleverd op een vast moment. En elke straat heeft een beveiligde laad- en losplaats. Die wordt zelfs met drones bevoorradat als mensen snel iets nodig hebben. Aan zo'n handige service ben je gauw gewend. En voor die paar extra's pakken mensen de fiets. De meeste bewoners hebben hier alles wat ze nodig hebben. De huizen zijn comfortabel, er zijn openbare werkplekken, winkels, volop recreatie mogelijkheden en prima zorg. Wat de bewoners ook praktisch vinden, is dat de wijk zich steeds vanzelf aanpast aan de behoeften. Als er meer kinderen komen, dan wordt de speeltuin groter. En komen er meer ouderen dan worden de voorzieningen daarop aangepast. Ja, het is hier echt heel prettig wonen.

In de Slimme wijk staat het gemak van nieuwe technologie en ICT-oplossingen centraal. Via adaptieve systemen passen de voorzieningen in de wijk zich aan op de behoefte van de bewoners. De innovaties komen voort uit een gestuurde en planmatige ontwikkeling, waarbij commerciële motieven spelen. Het gebruik en uitwisseling van data is hierbij belangrijk.

Gezonde wijk

Wat mensen opvalt is de gezonde energie die je in deze wijk voelt. Het is hier groen, bewoners hebben een open mind, zijn fit en relaxed. Dat is niet zo vreemd, want de wijk is zo ontworpen dat je bijna vanzelf gezonder leeft. Zo zijn auto's hier alleen bij uitzondering welkom en is de fietssnelweg slim ontworpen waardoor je nooit tegenwind hebt. Het is hierdoor maximaal tien minuten fietsen naar de centrale parkeergarage met deelauto's. Deze wijk doet mee aan het Centrale Deel Systeem. Dat is wel zo makkelijk. Als je een ladder nodig hebt of een schuurmachine, dan check je gewoon de wijkshare app. Daarop worden ook je 'social credits' bijgehouden. Die verdien je met sociaal en gezond gedrag en die kan je inwisselen voor gratis diensten. Als je veel social credits hebt, telt je stem ook zwaarder als er bepaald wordt welke voorzieningen er in de wijk moeten komen. Sociaal gedrag wordt beloond maar ook aangeleerd. Zo volgen alle brugklassers een sociale stage, waarbij ze gekoppeld worden aan een oudere. Ze gaan er samen op uit, bijvoorbeeld met de duofiets. Brugklassers leren zo veel over zaken die op school niet aan bod komen. Hoe je je staande kunt houden in de klas bijvoorbeeld en hoe je relaties opbouwt. In deze wijk vind je ook gemeenschappelijke parklanden. Ze staan in verbindingen met de natuur buiten de stad en ze bieden veel meer dan planten, bomen en dieren. Er is ruimte voor sport, er is een kringlooploket en een bibliotheek. Het zijn ook echt ontmoetingsplaatsen. Is er iemand met dezelfde interesses in de buurt, dan krijg je een push-berichtje. Kan je samen koffie gaan drinken en 'betalen' met je social credits. Er zijn altijd wijkcoaches aanwezig om aan je mentale en fysieke fitness te werken. Logisch dat mensen hier oud worden en lang blijven wonen.

In de Gezonde wijk draait het om gezond samen leven. Hier zie je innovaties die bijdragen aan de fysieke en mentale gezondheid, gezonde voeding, beweging en samen oud worden. De innovaties komen voort uit een planmatige sturing van concepten zoals "Blue Zones" en "gezond stedelijk leven".

Maakwijk

Wonen is een vorm van levenskunst zeggen de bewoners van deze wijk. Het draait hier dan ook allemaal om creëren. De wijk is een kweektuin voor de vernieuwing van onze samenleving. Een micromaatschappij waar druk geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van circulair wonen, met een zelfstandige wijkeconomie, nieuwe manieren van samenleven en nieuwe manieren van energie opwekken en besparen. Dat begint al met de woningen. De bewoners zijn collectief eigenaar van de oude industriële gebouwen, winkels en de kerk. Deze grote ruimtes zijn flexibel. Wonen, werken, creëren en experimenteren worden hier met elkaar gemixt. De overheid kijkt op een afstand mee en biedt allerlei vormen van ondersteuning. Hierdoor staat niets de creativiteit van het individu in de weg. Bewoners ontwerpen en bouwen hun eigen warmtesystemen of testen nieuwe bewaterings- of oogstsystemen voor de verticale stadstuin. Het wijkbedrijf faciliteert de bewoners hierbij en koppelt mensen met aanvullende expertises aan elkaar. Uit de experimenten pikt de overheid de meest veelbelovende pilots en prototypes en rolt die breed uit in andere wijken. Voor bewoners is kunst net zo vanzelfsprekend als schone lucht, zuiver drinkwater en ruimte om jezelf te zijn. Alleen al de verschillende regenwaterbuffers zijn uitingen van de persoonlijke creativiteit van de bewoners. Inspiratie hangt in de lucht en bouwen zit de bewoners in het bloed. Dit gebeurt zoveel mogelijk circulair. Een bewoner is een duurzame bouwmarkt begonnen. Het is een ongekend succes. Bouwmaterialen worden hier gerecycled en opnieuw gebruikt. Zo is er in deze wijk elke dag iets nieuws te ontdekken en te beleven. Niet zo vreemd dat de wijk bezoekers trekt vanuit de hele wereld.

De Maakwijk is een creatieve vrijplaats waar het draait om ambachten, herontwikkelen en vernieuwing. Hier zie je innovaties in bijvoorbeeld "Fabrication labs" en "repair cafés" en is circulariteit vaak een belangrijke basis. Gebruik is hier belangrijker dan eigendom. De innovaties komen voort uit initiatieven van bewoners en kunstenaars in een vrije experimenteer ruimte en met een open source mentaliteit.

We-doen-het-zelf-wijk

In deze wijk wonen mensen die weten wat ze willen en dat regelen voor zichzelf en met elkaar. Ze worden steeds onafhankelijker van de gemeente en gaan steeds meer richting zelfbestuur. Toen de wijkagent net wegbezuinigd was, werd er veel ingebroken. Er is toen in de wijk-meeting besloten om een eigen buurtbeveiliging in te huren. Die woont zelf in de wijk en kent iedereen, dus dat helpt. Ze werkt intensief samen met de buurtconciërge en het team dat het nieuwe buurtcentrum heeft opgezet. Dit team bestaat uit bewoners die het leuk vinden om samen de wijk mooier en leefbaarder te maken. Ze bedenken zelf initiatieven en voeren die ook zelf uit. Zo wordt veel 'wijk talent' benut. Bewoners zijn hier gesteld op hun privacy, maar je ontmoet elkaar vanzelf, bijvoorbeeld op de maandelijkse wijkmeetings. Daar wordt gezamenlijk het functioneren van de buurtcoöperaties voor de energievoorziening, het urban farming initiatief en de zorg gemonitord. Ook worden hier plannen gemaakt voor de toekomst van de wijk. Wat gebeurt er met de openbare ruimte? Waar hebben we de overheid nog bij nodig? Welke afspraken maken we met zorginstellingen? Die zorg is hier trouwens veel beter dan in andere wijken. Er is zelfs een eigen wijkcardioloog en een wijkpsycholoog. Dat komt goed uit. Want in het oude kantoorpand zitten nu buurtzorgappartementen. Senioren hebben energie en tijd om zich in te zetten voor de wijk. Dat is perfect, want de bewoners streven ernaar om steeds meer zelfvoorzienend te worden. En daar zijn veel 'handjes' bij nodig. Er is altijd wel een interessante klus waar aan gewerkt kan worden. Het Urban Farming project produceert bijvoorbeeld al een flink deel van het voedsel voor de bewoners van deze wijk. Omdat iedereen zo actief is, kom je elkaar altijd tegen. Het is hier soms net een dorp.

In de We-doen-het-zelf-wijk draait het om zelf verantwoordelijkheid nemen voor je wijk. Hier zie je innovaties op het gebied van energie, voedsel en zorg, gebaseerd op coöperatieve vormen van samenwerking en solidariteit. De innovaties komen voort uit initiatieven van bewonerscollectieven en kunnen leiden tot steeds verder gaande vormen van zelfbestuur.

Wijk van de toekomst

De provincie Utrecht heeft de ambitie om samen met partners een “Wijk van de toekomst” te ontwikkelen. Een wijk waar duurzame innovaties worden gecombineerd. Hiervoor is in de periode oktober 2019 – januari 2020 een verkenning uitgevoerd. Deze expositie: “Vensters op de Wijk van de Toekomst” is onderdeel van de verkenning. Doel is om hierover met elkaar de dialoog te voeren.

Maatschappelijke uitdagingen

De verkenning Wijk van de Toekomst is uitgevoerd tegen de achtergrond van de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd. Zoals de energietransitie, de woningbouwopgave (verdichtingsopgave), sociale samenhang, duurzame mobiliteit en een gezonde leefomgeving. Deze opgaven vragen om een antwoord op regionaal en lokaal niveau.

Geïnspireerd? Discussieer mee

Ben je geïnspireerd? Dan nodigen we je uit om mee te praten en je mening te geven op: Utrechtlab@provincie-utrecht.nl

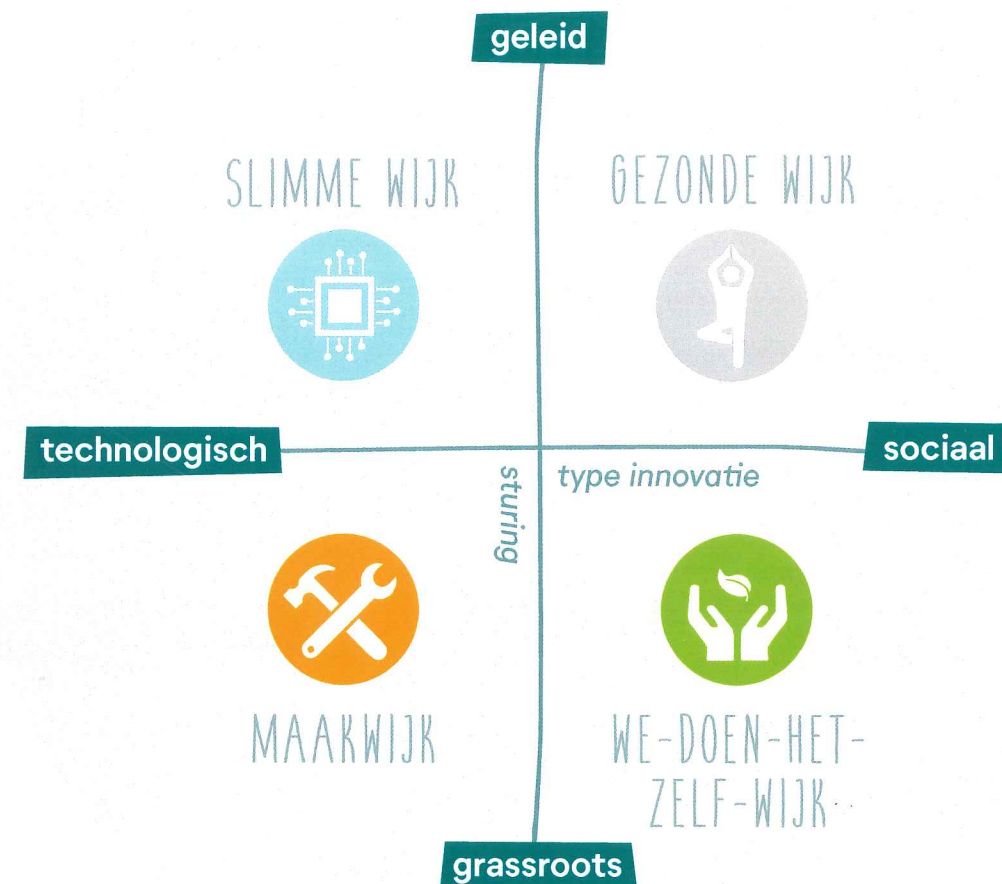
De aanpak

Er zijn bij de verkenning drie uitgangspunten gehanteerd:

- we beschouwen de wijk als innovatieruimte
- de innovaties staan centraal en niet het stedenbouwkundige ontwerp
- we richten ons op innovaties die spelen op het schaalniveau van de wijk

Om recht te doen aan de grote diversiteit aan innovaties en wijken waarin die innovaties kunnen worden ondergebracht, zijn vier vensters ontwikkeld. Ze zijn te beschouwen als typische voorbeelden; in werkelijkheid zullen mengvormen voorkomen.

De vensters op de Wijk van de Toekomst zijn opgebouwd vanuit twee assen. De horizontale as legt het accent op technologische dan wel sociale innovaties. De verticale as geeft het type sturing aan: van een sturing door overheid en bedrijven tot een sturing van onderop, vanuit bewoners.

Colofon

De vensters op de wijk van de toekomst zijn opgesteld door de provincie Utrecht en vertaald naar beeld en verhaal door Design Innovation Group.

Met inbreng van:

- Stichting Omzien naar elkaar
- Paul Roncken, provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit
- Economic Board Utrecht
- Experts van de gemeenten Bunnik en Amersfoort
- Collega's van de provincie Utrecht

Geraadpleegde bronnen:

- Wijk van de Toekomst. Publicatie Urban Futures Studio, Universiteit Utrecht, 2018
- Experimenteel Bestuur. Publicatie Urban Futures Studio, Universiteit Utrecht, 2019
- Een slimme stad, zo doe je dat – Verbonden, flexibel en betekenisvol; maak de echte future city. Publicatie Future City Foundation, 2019
- Wonen / mensen maken de stad. Publicatie VG woonvisie, 2019
- Imagine a better future, hoofdstuk in boek 'Cooperate, the creative normal' Giep Hagoort (red.), 2016
- Concept Omgevingsvisie Provincie Utrecht, 2019
- Oefenen met de toekomst, Scenario's voor stedelijke ontwikkeling, infrastructuur en mobiliteit in Nederland voor 2049, Ruimtelijke Verkenning 2019

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Utrechtlab van de provincie Utrecht, utrechtlab@provincie-utrecht.nl